

ניתן לצפות בשיעורים נוספים באתר של
מכון מאיר בכתובת: www.meirtv.co.il

עבדים או בני חורין ? עיון בפרשת השבוע על פי ה"פרי צדיק"

סוּרֵן רַע (בבא מציעא נ"ט ע"ב) ופרוצים כי השמיעה היה דרך מסך ולכך הרציעה שהוא סימן העבדות יהיה באוזן לומר ששמיעתו בהר סיני היתה כעבדים ולא כבני ישראל ולכך נקלטה אצלו כאצל עבדים. ומכל מקום ביובל יוצא לחירות כי היובל הוא סוד עולם הבא כנודע פירוש שורש הנעלם דנפשו שאינו נגלה בזה העולם [שאחד מששים מזה הוא הנשמה יתירה שהוא אחד מששים מעולם הבא] מנפשו זה אי אפשר כלל להיות נפסק מאמיתות השם יתברך ואפילו נפל למקום שנפל לא ניתק דיבוקו משם שאז חוזר לשם ישראל גמור:

3. מאמרי הראי"ה עמ' קס"ד; בין עבדות לחירות

עבדים היינו לפרעה במצרים, והמרור הוא זכר לעבדות, על שם שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים. העבד, שנפשו היא עבדותית, חייב הם שפלים אבל אינם מרים. לא תוכל הנפש העבדותית להרגיש את היסורים שבשפלות שבעבדות, כי השפלות הזאת הלא מתאימה היא לתכונתו ואפיו, ויוכל להיות לפעמים ג"כ מלא רצון ממנה ולקרא בשביל כך: לא אצא חפשי. אנו אמנם גם בעבדותינו היינו עבדים משועבדים בלחץ תחת ידי מענים, אבל הזוהר של החירות האצילית אשר מצד גזענו הקדוש ממורשת אבות נשיאי אלקים בקרב העמים לא היה יכול להיות כבוי כולו בקרבנו, על כן היו חיי העבדות חיים מרים לנו. ובכח ירושת קודש זאת הננו מוכנים גם עתה להבחין בין עבדות לחירות, בין מה שהוא מתאים לרוחנו בעצם טהרו ובין מה שהוא חודר אל חיינו מתוך התמדת השיעבודים והגלויות.

4. אדר היקר עמ' ק"ז; עקבי הצאן, הדור

הצרה האיומה הרוחנית והחמרית יהי, אוי! החשיכה את עולמנו, נמלה את זיו הכבוד מהיינו, נחשכו עינינו מלהכיר את כבוד עצמנו, וירדנו עד לעמק השפל של בזוי עם, שההרפות הגדופים והקללות, וכל תכונה זוועמת וקצופה הוא להמם התמידי. לוא היה באמת זה ערכנו, להיות חדלי אישים, וחשוכי כל כבוד, אז בודאי לא היה דוה על-זה לבנו, דאבון הלב ימצא רק כששרים הולכים כעבדים על הארץ, כשמכובדים ויקרים מתבזים ומזדלזלים עד שהם עצמם שוכחים את כבודם ויקרם. "ראה ד' ותביטה כי הייתי זוללה".

ע"ב) יראי ה' יכבד (תהלים ט"ו ד') שהיה מכבד תלמידי חכמים והיה משים הכבוד למקום הראוי ומכבד אחרים והיה משתמש במדת הגיאות במקום הראוי. וגם בפחותים על ידי הגיאות ימנע מכמה מיני עבירות שהם נגד כבודו והרי זה טוב וכניסה לקדושה. אף על פי שהוא מונע בשביל הגיאות ... וכן אותו גיאות הרי נעשה מרכבה לקדושה והוא מלבושי גיאות דהשם יתברך שנאמר (תהלים צ"ג א') ה' מלך וגו':

וכן האדם הרבך במדותיו צריך להיות לבוש דגיאות ובפנימיות מכיר שפלותו רק מכל מקום בלבוש יהיה כן כדרך שאמר רבי לרבן גמליאל בנו הנהג נשיאתך ברמים (כתובות שם) כי זה מועיל להשגת מדרגות כנוכר לעיל. וכן בכל אדם מועיל להצלה מרע על כל פנים כאשר יהיה בלבוש דתלמיד חכם ומשתמעין מיליה כצורבא מרבנן על ידי זה לא יכול לעשות דברים המכוערים לתלמיד חכם. ... ומזה הוא נפש העבד עברי ... שמוכר עצמו או בית דין בגניבתו זה הוא מצד הגיאות שבזה ...

ובודאי עונש העבד עברי על ידי תוקף הגיאות בא משפט ותוקף השפלות. ... ועריך שיהיה בו קצת גיאות מכל מקום שלא להיות עבד. אבל אם אמר אהבתי וכו' שרוצה להיות עבד והוא שפלות ורעה ואין לו אפילו הטוב שבגיאות שלא להיות עבד. והיינו כי גיאות שלו הוא רק צביעות ושקר גמור. ובמקום שאין צריך ואינו רצון השם יתברך הוא בשפלות והוא ממש בהיפך ירצע:

ובזוהר שם דנכנס בדרגא דעבדין שלמטה מנוקבא ועל דרך הפשט הרציעה ונקב באוזן היה סימן העבדים והוא כאילו חס ושלוש חוץ למחנה ישראל. כי בישראל יש שורש טוב וגם מי ששקוע ברע הוא מצד היצר ומשתמש גם כן בטוב שבו רק שהצדיק גמור הוא משתמש בכל דבר רק לצד הטוב ופושעי ישראל הוא הנמשך אחר יצרו. אבל מכל מקום לאחוז בשני הפכים רק לצד הרע זהו חוץ למחנה ישראל:

וזה שאמר ז"ל (קידושין כ"ב ע"ב) אוזן ששמעה וכו' דקשה אם כן בכל עבירה שעובר ירצע וגם זה העבד ירצע מיד בגניבתו או בתחילת הימכרו. גם שמעתי מקשים אוזן מה חטאה ששמעה הרי בשמיעה אין החטא. רק הכוונה דהרי גם עבדים וגרים היו על הר סיני מזלייהו כמו שאמר ז"ל (שבת קמ"ו). שהרי מחוייבים במצוות רק היה הברל בשמיעה כמו שהיו אז באותו דור הערב רב היו חוץ לעמוד הענן ולכן אלו

1. צדקת הצדיק ר"ז

כלל הדמיונות וההרהורים שבאדם הם קבועים בשלושה שורשים דקנאה תאוה וכבוד שהם שורשי המדות רעות. ושורש השורשים הוא הגיאות כנודע דשורש הרע הוא מעולם התוהו ושבירת הכלים הבא על ידי מחשבת אנא אמלוך כידוע ומזה נולד יצר רע דפירוש יצר מחשבה והרהור בלב דשם הוא התחלת הרע בלב. ...

והתיקון לזה הוא ענוה על ידה נתקנים כל מחשבות של תוהו כי על ידי זה אינו רוצה לחשב רק מה שרוצה השם יתברך. וכידוע דעולם התיקון נבנה על ידי שם מ"ה החדש. פירוש מה כמו ונחנו מה מורה ענוה ... והיינו דהגיאות הוא שרועה לקבל דבר שאין יכול ליכנס בכלי שלו שאינו כלי קיבול כל כך טובה ושפע ועל ידי זה נשבר חס ושלוש. ועל ידי השבירה מכיר שפלותו אחר שכבר טעם מן האור ונעלם ממנו על ידי זה בא לענוה גדולה ונולד שם מ"ה החדש המתקן הכלים ומרחיבן לקבל באמת כל כך:

וזהו (משלי ט"ז י"ח) לפני שבר גאון ולפני כבוד ענוה. ומאחר שסדר הבריאה כך היה הוא מסתמא סדר הכללי שיסד השם יתברך בעולמו לכל הנבראים בהתחלה כשמתחיל לכנוס בעבודת ה' שאז הוא על דרך ראתה שפחה על הים מה וכו' כנודע נכנס בו גיאות ועל ידי זה נכנס בו דמיונות של תוהו והבלים ונפסק מדביקתו הראוי לאט לאט. ואחר כך מתעורר ומכיר שפלותו וצועק הושיעה נא מעומקא ותבירו דליבא אז הוא זוכה לעולם התיקון ורואה עולם חדש:

2. צדקת הצדיק רמ"ז

כמו ששורש הרע והתחלת הנפילה על ידי גיאות כך גם כן התחלת הקדושה הוא על ידי גיאות שהרי זה היה התחלת בריאת העולמות ומעצמות אלהות נשפעה מחשבה זו. ובאמת אי אפשר להגיע לשום מדרגה דקדושה רק על ידי הגיאות שיתגאה לבו לומר שגם בו ידבר ה'. ועל זה אמרו (סדר אליהו רבה ריש פרק כ"ה) חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב הגם שאי אפשר להיות כן מכל מקום לומר מחוייב ולחשוך לזה. ובודאי מי שהוא בתכלית השפלות אין יאמר זה ויסתפק במיעוט מעשים ותורה שבידו: ועל זה נאמר ביהושפט (דברי הימים - א י"ז ו') ויגבה לבו בדרכי ה' ונאמר זה רק בו כי עליו אמרו ז"ל (כתובות ק"ג